

Juraj Kollár | Hat and Pace

kurátorka: Katarína Bajcurová

24.1. - 11.4.2025

Zahorian & Van Espen, Carlton Savoy, Bratislava

Koľkokrát ste abstraktný obraz vnímali ako krajinu? Stačí málo, linka, tvar, rozhranie evokujúce horizont, pocit hore a dole, aby sme si „sfiguratívni“ abstraktný nezobrazujúci obraz a našli tam stopu pocitu z reality...

Juraj Kollár sa ako maliar už dlhšie pohybuje na tomto ambivalentnom, nejednoznačnom, ale bohatom rozhraní. Je bezpochyby jednou z najoriginálnejších postáv súčasného maliarstva; tak ako každý nový obraz je preňho vždy výzvou, rovnako to môžeme povedať aj o každej jeho novej výstave, ktorou (pravidelne) oslovuje divákov. Tá najnovšia ukazuje tvorbu posledných rokov a komunikuje s trochu tajomným a sofistikovaným názvom *Hat and Pace*. Pokúsme sa ho – za pomoci autora – priblížiť a vysvetliť, pretože môže poslúžiť ako svojská „rukoväť“ k vnímaniu a porozumeniu jeho obrazov, ktoré nikdy neboli prvoplánové. Keď maliar pristúpi k bielemu, prázdnomu plátnu, často začína maľovať zo stredu, abstraktný obraz sa rodí asociatívne a zároveň spontánne, rastie, nabaluje na seba nové plochy, gestá, štruktúry, odtlačky, hrubé pasty, ale aj jemné závoje či striekance farby. Vzniká obraz s centrálnou komponovaným a rastúcim abstraktným tvarom, ktorý si maliar „figuratívne“ pripodobnil ku klobúku (*Hat*), a ten je vlastne akýmsi sprostredkovaným menovateľom „štýlu“, identity človeka. Navyše klobúk vlastne chráni náš zrak pred slnkom, aby sme videli obraz – krajinu ostrejšie, presnejšie, netreba žmúriť oči, aby nám neušiel ten základný pocit z krajiny, jej pohyb, rytmus, to charakteristické tempo (*Pace*), ktoré udáva intenzitu udalostí, čo sa v nej dejú, a do ktorých cez priestor plátna autor maliarsky vťahuje diváka. Abstrakcie Juraja Kollára tak pokojne môžeme vnímať ako krajiny, mierkou ktorých je vždy človek, a jeho mierka, stopa po ňom, po ľudskej činnosti je vždy v krajine a aj v obraze – prítomná.

Maliar stimuluje plochu – priestor svojich obrazov haptickým spôsobom, dynamickou a veľmi hrubou a bohatou, pastóznou maľbou štetcom, ale aj rôznymi predmetmi, často za pomoci siete, aby čo najviac, priam fyzicky, zdôraznil mentálne vnemy, ktoré v ňom videný a následne namaľovaný obraz vyvolal. Je to akoby byť i nebyť v realite – dosiahnuť ilúziu atmosféry, bytia v rámci okolitej reality – v tomto prípade možno v mori a pri mori, na pláži... zároveň sa z nej vzdialiť, dvihnúť sa nad ňu a vnímať ju novými a nezainteresovanými očami, vyťažiť nielen dojem, ale aj jej charakter. Jeho maľovanie, okrem toho, že je mentálnou záležitosťou, však atakuje diváka priam fyzicky, veľkou dávkou osobnostnej energie, spontánnosti, živelnosti a sily, ktorá sa uvoľňuje v procese maľovania obrazu. Autor kladie dôraz na rôzne spôsoby vnímania reality a tieto vnemy prenáša na diváka. Útočí rovnako na zmysly, ako aj na intelekt diváka, búra naše zaužívané videnie, nabáda nás dívať sa – a vidieť – a pochopiť veci aj náš svet inak, novými očami.

Ako ukazujú diela na najnovšej výstave, Juraj Kollár v niečom rozvíja svoj predchádzajúci program, v niečom ho zas posúva ďalej – opäť sa hrá s mierkami obrazov, znovu sa reflexívne pohybuje na hrane figurácie a nefigurácie, opäť skúša a pokúša našu obrazotvornosť, zamýšľa sa nad zdanlivou „večnosťou“ tém a jazyka umenia, nad premenlivosťou ich uchopenia, inde zas provokuje „reportovanou“ vizualitou aktuálnej skutočnosti, ktorá na nás naráža zo všetkých strán. Hlavne nám však opäť predvádza veľmi komplexný zážitok z maľovania...

Juraj Kollár (nar. 1981 v Nitre) študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (prof. Daniel Fischer, 1999 – 2003) a na Akadémii výtvarných umení v Prahe (prof. Zdeněk Beran, 2003 – 2005). Získal viacero domácich i medzinárodných ocenení (Cena Igora Kalného, Zlín, 2009; Celeste Prize, 3. cena, Berlín, 2009; VÚB Maľba roka, Bratislava, 2010). Mal viacero samostatných výstav: *Slaný vzduch*, OG Dolný Kubín (2022); *Plavba*, NG Nitra (2021); *Plató*, PGU, Žilina; *Plst', hvězdičky, světlezelený motouz, možná modrý, stříbrné šroubky, drát, měděné trubky. Oranžová plastová hadice, červená stuha, tenký polystyrén*, Stará čistírna Bubeneč, Zahorian & Van Espen, Praha; *Buoy*, Zahorian & Van Espen, Bratislava (2020); *Strávený čas*, Galéria 19, Bratislava; *Prízemie*, Galéria J. Koniarka, Trnava (2019); *Obytná zóna*, Stredoslovenská galéria, Banská Bystrica; *Zázemie*, Zahorian & Van Espen Gallery, Bratislava (2017), *Reportovaná maľba*, Galéria E. Zmetáka, Nové Zámky (2015); *Luxurious Desert under the Sky of Paris*, Zahorian & co Gallery, Bratislava; *Thoughtful*, Victoria's Gallery, Paríž (2014) a ďalšie. Spolupracuje s galériou Zahorian & Van Espen (Bratislava, Praha) a Kubik Gallery (Porto, São Paulo). Jeho práce sú zastúpené vo verejných a súkromných zbierkach doma i v zahraničí, v Slovenskej národnej galérii, v Galérii mesta Bratislavy, v Národnej galérii v Prahe atď. Dlhší čas žil a maľoval v Paríži, v súčasnosti žije a tvorí v Bratislave. V roku 2020 mu vyšla knižná monografia *Square One* s úvodnou štúdiou Kataríny Bajcurovej a rozhovorom, ktorý viedla Eva Skopalová, autorom grafického dizajnu je Jan Šiller.